

ДО
АННА АЛЕКСАНДРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ ПО
КОНСТИТУЦИОННИ И ПРАВНИ
ВЪПРОСИ
51-ВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОТ
ЛЮБОМИР ГЕОРГИЕВ ПЕТКОВ,
ГРАЖДАНИН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
БАЩА НА МОМИЧЕНЦЕ НА 1 ГОДИНА
Тел.: +359 887 064 312
e-mail: lyubomir.petkov21@gmail.com

ОТНОСНО: Законопроекти за изменение и допълнение на Семейния кодекс със
сигнатури: **51-454-01-50/19.12.2024**, **51-454-01-54/20.12.2024** и **51-454-01-52/20.12.2024**

Уважаема г-жо Председател,
Уважаеми Дами и Господа народни представители,

Като гражданин на Република България и лично заинтересован от актуализиране на Семейния кодекс, бих искал да изразя подкрепата си за въвеждане модела на споделено родителство като възможност за отсъждане по съдебни дела, касаещи родителски права в случаите, когато двете страни по спора не могат да постигнат съгласие помежду си. Смятам, че наличният опит с този модел на държавите членки на ЕС е положителен и е работещ подход гарантиращ, че децата ще бъдат отглеждани в среда, която е най-близка до първоначалната семейна такава, от преди раздялата на родителите, а вероятно и по-добра, тъй като детето няма да бъде свидетел на разногласията, довели до влошаване на отношенията.

Също така смятам и, че възможността за отсъждане на споделено родителство, ще намали драстично възможността единият от двамата да доминира във вземане на важните решения за отглеждане и развитие на детето и най-вече времето, което прекарват с него двамата родители поотделно. Уверен съм, че това ще даде възможност споровете да се разрешават по много по-хуманен начин, щадящ най-вече самото дете във всеки един аспект.

Обратимата презюмция за споделено родителство може да се окаже възпрепятствана от приложение при подходящите случаи по алтернативен метод, който и в момента се ползва за вземане на предимство в съдебните спорове, а именно употребата на Закона за защита от домашното насилие (ЗЗДН) не по предназначение от една от страните. Прецизиране на текстовете по този закон ще доведат до спад в

нивото на мотивация да се предизвиква и симулира домашно насилие с горните корисни цели.

Надявам се, че натрупаният опит до момента ще позволи промените в Семейния кодекс да доведат в дългосрочен план за растежа на едно по-здраво и пълноценно поколение във всеки един аспект.

Излагам по-долу анализ по събрани данни от различни източници.

Споделеното родителство като най-близко до здравата семейна среда

I. Въведение

В съвременното семейно право и съдебна практика въпросът за родителските права заема централно място, като най-важният приоритет остава благополучието на детето. Въпреки това, липсата на възможност за присъждане на споделено родителство, при което и двамата родители имат равноправен и активен ангажимент в отглеждането и възпитанието на детето – може да се окаже източник на множество дългосрочни негативни последствия, изразяващи се в продължителни семейни конфликти, които не само изтощават родителите, но и оказват дълбоко въздействие върху психоемоционалното развитие на детето. Допълнително, в такива ситуации често се появява и родителското отчуждение – процес, при който детето постепенно се отделя емоционално от един от родителите. В следващите редове ще разгледаме подробно тези аспекти, за да се осветли как отсъствието на споделено родителство може да бъде катализатор за семейни войни и отчуждение, нанасящи сериозни щети върху децата.

II. Липсата на споделено родителство и нейните последствия

1. Дефиниция и значение

Споделеното родителство представлява модел, при който и двамата родители, дори след раздяла или развод, запазват равноправна роля в грижата и отглеждането на детето. Този подход предполага не само физическо разделяне на времето, но и активно участие в ключовите решения, свързани с развитието, образованието и здравето на детето. Когато този модел не се прилага, детето остава изолирано от един от родителите, което може да доведе до асиметрия в емоционалната и социална подкрепа.

2. Емоционални и психологически последствия

При липса на споделено родителство детето губи възможността да се възползва от двойството на родителската грижа – всеки родител внася свои ценности, стил на възпитание и подкрепа. Това може да доведе до:

- **Емоционална нестабилност:** Детето може да изпита чувство на изоставеност или дори вина, особено ако му се съобщава, че един от родителите не е достатъчно "заинтересован" или "способен" да се грижи за него.
- **Липса на модели за поведение:** Присъствието на двама различни родителски модела е от съществено значение за изграждането на здравословна идентичност и социални умения.
- **Повишен риск от конфликтна среда:** При липсата на споделеност възниква риск от едностранни решения, които могат да предизвикат конфликти и враждебност между родителите.

III. Продължителните семейни войни и тяхното въздействие

1. Корените на семейните конфликти

Когато едната страна не получава равноправен достъп до детето, конфликтът между родителите често се задълбочава. Липсата на споделеност води до ситуация, при която родителите се сблъскват в битка за изключителното влияние върху детето. Този тип "войни" могат да започнат още от първоначалните етапи на раздялата и често се превръщат в дългосрочен процес, при който:

- **Емоционалната атмосфера в семейството става напрегната и враждебна.**
- **Конфликтът се пренася и върху детето,** което се озовава в постоянно състояние на несигурност и стрес.
- **Правните процедури се превръщат в арената на спорове,** в които вместо детето, основният предмет на внимание стават личните интереси и противоречията между родителите.

2. Дългосрочните ефекти върху детето

Продължителните семейни войни имат редица негативни последици:

- **Психологически травми:** Детето може да развие симптоми на тревожност, депресия или поведенчески разстройства.
- **Нарушено чувство за сигурност:** Постоянната несигурност и конфликт водят до загуба на доверие в околната среда и в способността му да изгражда здрави взаимоотношения.
- **Социална изолация:** Детето може да изпита затруднения във взаимодействието със връстници и възрастни, поради непрекъснатото излагане на негативни емоционални модели.

IV. Родителското отчуждение като крайна стъпка на разделение

1. Какво представлява родителското отчуждение?

Родителското отчуждение е процес, при който едната страна, съзнателно или подсъзнателно, влияе върху детето така, че то постепенно се отдалечава емоционално и психологически от другия родител. Това явление се наблюдава най-често в ситуации на дългогодишни семейни конфликти, където балансът в отношенията между родителите вече е нарушен.

2. Механизми и проявления

- **Информационно изкривяване:** Единият родител може да представя информация за другия по начин, който води до негативно възприятие.
- **Манипулация на чувствата:** Детето може да бъде убеждавано, че другият родител не се грижи достатъчно или дори е опасен за неговото благополучие.
- **Изоляция от контакта:** Чрез ограничаване на времето, прекарано с отчужденото лице, се задълбочава дистанцията и се затруднява възстановяването на здравословна връзка.

3. Последиви от родителското отчуждение

Родителското отчуждение оказва сериозно влияние върху развитието на детето:

- **Загуба на връзка с едната страна:** Детето може да изгуби ценна емоционална подкрепа, опит и опора, които двамата родители осигуряват.
- **Вътрешни противоречия:** Чувството за вина, обърканост и дори лоялност към един от родителите могат да се превърнат в източник на вътрешни конфликти.
- **Затруднения в бъдещи взаимоотношения:** Липсата на положителен модел за изграждане на взаимоотношения може да се отрази негативно върху способността на детето да създава здрави връзки в бъдеще.

V. Заключение и насоки за реформи

Анализът ясно показва, че липсата на споделено родителство често е източник на продължителни семейни войни, които нанасят дълбоки емоционални и психологически белези върху детето. Без равноправното участие на двамата родители детето се оказва в центъра на конфликт, който може да се изрази и в процеса на родителско отчуждение – явление, което изостря разделението и затруднява възстановяването на хармонични родителски отношения.

За да се минимизират негативните последици, е важно:

- **Насърчаване на споделеното родителство:** Правната рамка трябва да предоставя възможности за равноправно участие и активно включване на двамата родители, като се гарантира, че решенията са в най-добрия интерес на детето.
- **Подкрепа за медиация и семейна терапия:** Алтернативни методи за разрешаване на конфликти могат да намалят напрежението и да предотвратят влошаването на отношенията.
- **Обучение на съдии и специалисти:** Повишеното внимание към емоционалните и психологическите аспекти на всеки случай може да доведе до по-хуманни и индивидуално ориентирани решения.
- **Ранна идентификация и превенция на родителското отчуждение:** Чрез подходящи интервенции и подкрепа за децата и родителите е възможно да се предотвратят процеси, които водят до отчуждение.

В заключение, прилагането на модела на споделено родителство не само може да намали конфликта между родителите, но и да осигури стабилна и балансирана среда за развитие на децата, свеждайки последиците до минимум. Признавайки и адресирайки проблемите, свързани с продължителните семейни войни и родителското отчуждение, може да се постигне въвеждане на възможности за по-хуманен подход в съдебната практика, който не само поставя детето в центъра на решенията, но и тези решения да осигуряват най-близката възможна среда до тази на здравето семейство.

Този анализ има за цел да подчертае колко критично е значението на споделеното родителство и как неговото отсъствие може да предизвика верига от негативни последствия – от продължителни семейни войни до дълбоко вкоренено родителско отчуждение. Призивът за реформи в тази насока е ясен: само чрез балансиран подход и активно включване на двамата родители можем да гарантираме здравословно и стабилно развитие на детето.

Гр. София,
9 февруари 2025 г.

С уважение,
Любомир Петков